

بیانیه مطبوعاتی نهضت آزادی ایران

پیرامون

انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی

نهضت آزادی ایران بر حسب دعوتی که از خبرنگاران داخلی و خارجی به عمل آورده بود بعد از ظهر یکشنبه ۲۶ مهرماه مصاحبه‌ای مطبوعاتی و رادیو-تلویزیونی پیرامون انتخابات دوره سوم مجلس برگزار کرد.

در این مصاحبه خبرنگاران داخلی اعم از صدا و سیما و روزنامه‌ها عموماً شرکت داشتند ولی به علی خبرنگاران خارجی عموماً نتوانستند حضور به هم رسانند.

بیانیه‌ای که در دست دارید در این مصاحبه توسط آقای مهندس مهدی بازرگان دبیرکل نهضت به خبرنگاران ارائه گردید.

نهضت آزادی ایران - ۱۳۶۶/۷/۲۶

از آقایان محترمی که قبول زحمت فرموده پذیرای دعوت نهضت برای شنیدن و پرسیدن و رساندن نظریات ما در مورد انتخابات قریب‌الوقوع نمایندگان سومین مجلس شورای اسلامی شده‌اند صمیمانه تشکر می‌نمائیم و امیدواریم مصاحبه ما با سلامتی و صفا برگزار گردد.

در روزهایی که کشور عزیزمان در بحرانی‌ترین دوران جنگ سوخته، از داخل و خارج درگیر با خشونت و خصومت است و از طرف دیگر ناراحتی و ناامنی و صف‌آراییهای جنگی، دنیا را بیش از پیش مضطرب و مشغول ساخته، بشریت تشنه سلامتی و امنیت و آرزومند آزادی و عدالت است. مدت چهار سال دوره دوم مجلس ایران به سر آمده است و دولت بنا به مقررات قانون اساسی برگزاری انتخابات را اعلام نموده وعده آزادی و امانتداری می‌دهد، فرصتی پیش آمده است که اگر دولت بگذارد و ملت بخواهد کشورمان می‌تواند با تجدید حیات و حیثیت و در سایه حاکمیت ملی درهای نجات و سعادت را به روی خود باز کند و با تغییر شرایط و روابط شاید گشایش امید بخش و نقطه‌های روشنی در افقهای کشورمان پدیدار گردد.

نهضت آزادی ایران که همواره خود را موظف به حفظ انقلاب می‌دانسته و از آزادی مردم و استقلال کشور استقرار حکومت اسلامی مبتنی بر خداپرستی و کرامت انسانی دفاع می‌کرده است در این انتخابات نیز با توکل به خدا و توسل به حق و قانون و با تکیه بر قاطبه ملت ایران وارد میدان می‌شود.

خوشوقتیم که گام اول ما با ملاقات و مذاکره با نمایندگان محترم مطبوعات و خبرنگاران داخل و خارج و با حضور عده‌ای از دوستان و همفکران گرامی آغاز می‌شود.

ما سه پیام برای سه مقام داریم. ۱) برای مردم و ملت ایران (۲) برای متولیان و دولتیان (۳) برای رهبری انقلاب.

۱- برای ملت

به عقیده ما مصلحت ملت ایران و وظیفه همگان اقتضا می‌کند که انتخابات نمایندگان مجلس و برنامه‌ای را که وزارت کشور برای معرفی و تبلیغ و تعیین کاندیداها و ریختن آراء در صندوقها اعلان کرده است امر کوچک بی‌اهمیت و بلااثر تلقی ننمایند و از روی ترس یا یأس بی‌اعتنا نسبت به آن نباشند. مردم اگر در انتخابات سومین مجلس شورای اسلامی عنایت و فعالیت و مشارکت و مقاومت جدی نمایند یا از زحمت و خطر فرار کرده راهی بروند و رأیی بدهند که هیأت حاکمه و کار به دستان محلی تعیین و تحمیل می‌نمایند قطعاً زیان برده به خودشان و به ایران و اسلام خیانت کرده‌اند!

گزینش نمایندگان هم حق بدیهی و بنیادی هر فرد ایرانی و هر مسلمان است و هم وظیفه‌ای است انسانی، ملی و دینی. مجلس شورای اسلامی که اسم با مسمی و نام طبیعی و قانونی اصلی آن مجلس شورای ملی بوده است، با وضع قوانین و با عزل و نصب دولتها و نظارت بر آنها تصمیم گیرنده کلیه امور کشور از جمله جنگ و اقتصاد یا سیاست و اداره مملکت بوده رقم زننده سرنوشت عمومی و فردی همه ما است و آنچه ناراحتی و نارضایتی که وجود داشته یا نجات و سلامتی که خواسته باشیم از مجلس و انتخابات سرچشمه می‌گیرد و به تعبیر دیگر ناشی و مربوط به خودمان می‌باشد.

اگر ملت و مردم برای گرفتن این حق و ادای این وظیفه قیام نکنند و بنا به خواسته خدا و به تصریح قانون اساسی شخصاً حاکم بر خود نشوند مسلماً فردای ما بدتر از امروزان خواهد بود و اوضاع بهتر از آنچه هست نخواهد شد. در هیچ عصر و زمان و هیچ حکومت و دولتی حق ملتها را بدون مراقبت و مطالبه و بدون پافشاری و فداکاری به آنها نمی‌دهند و به حکم الا تزر وازره وزر اخری^۱ نباید انتظار داشت دیگران، وظائفی را که مربوط به نجات و سعادت ما به عهده فرد فرد ما است انجام دهند.

انتخابات آینده فرصتی است برای هیأت حاکمه که همه چیز را در اختیار و انحصار گرفته و هر بار به خاطر اثبات مشروعیت و احراز قدرت خود اعلام آزادی برای مردم می‌نماید. این مرتبه اثبات صداقت و حسن‌نیت نموده علاوه بر تابعین و طرفداران خود برای سایر ایرانیان و اکثریت ملت که خدا و قانون اساسی به آنها حق حیات و فعالیت و خدمت داده است تأمین آزادی و امکانات و امنیت بر طبق مصرعات قانونی بنماید.

از هم اکنون آقای رئیس مجلس در خطبه نماز جمعه ۱۰ مهرماه گفته‌اند «نباید اجازه بدهیم که اشخاص و کسانی که صلاحیت ندارند بر توده مردم حاکمیت داشته باشند و باید بگذاریم که توده‌های مردم با آزادی کامل به امر انتخابات و ارائه زندگی سالم خود مشغول باشند»^۲.

آقای نخست‌وزیر نیز از آن حد بالاتر رفته تأکید بر امانتداری دولت و بر خوبی و سلامت انتخابات کرده روز پنجشنبه ۹ مهرماه در جمع مسئولین اصفهان اعلام داشته‌اند که «شما باید سعی کنید امانتدار

1- سوره نجم آیه ۲۸- و اینکه هیچ بار بردار حاملی بار (وظیفه و مسئولیت) دیگری را بر نمی‌دارد. (و عهده‌دار نمی‌شود)

2- روزنامه کیهان شماره ۱۳۱۴۳ مورخ ۶۶/۷/۱۱

بودن خود را حفظ کنید. انتظار آن است که دولت همانند گذشته^۱ امین مردم باشد و اگر مردم احساس کنند که به آنها زور تحمیل نمی‌شود حضور در صحنه آنها به مراتب بیشتر خواهد شد^۲. با رهنمودهای بسیار روشن امام در رابطه با انتخابات به سوی جو آرام و سالمی حرکت می‌کنیم و دولت باید کمک کند تا مردم نمایندگان خود را انتخاب کنند و مشخص شود که انتخاب مردم انتخاب خوبی است^۳»

نهضت آزادی ایران با مشارکت مختصر و محدود خود قانونی نبودن و خرابی انتخابات گذشته مجلس دوم و ریاست جمهوری را با شواهد مستند و دلایل محکم برای اتمام حجت و ثبت در تاریخ مملکت اثبات و اعلام نموده است. امسال نیز به خواست خدا مبادرت به وظیفه قانونی و دینی خود خواهیم کرد. ولی این بار نوبت ملت و همه مردم است که به خاطر دفاع از حقوق و حاکمیت و سعادت خود بپاخیزند. البته نه به صورت بلوا و براندازی، بلکه یک حرکت فردی و دسته جمعی با بیان و قلم و قدم و حرکت خود از دولت «بخوانند» که آزادیهای مصرح در قانون اساسی را به گونه مساوی برای همه ملت تأمین و تضمین و اعلام نموده به طور مستقیم یا غیرمستقیم مزاحمت و ممانعتی ایجاد ننمایند و قبل از فرا رسیدن اسفند ماه آینده و هر چه زودتر ترتیباتی فراهم آورد که افراد و گروهها به دور از ترس و تبعات، نظریات پیشنهادی و انتقادی خود را در مطبوعات و نشریات و در رادیو، تلویزیون و اجتماعات ابراز دارند و به تعادل افکار و تدارک انتخابات بپردازند. مامورین دولتی و نهادها و وابستگان به آنها از ابتدای مقدمات انتخابات تا انتها امانتداران صادق بوده با عدم تحمیل و مزاحمت اثبات تقوی و عدالت بنمایند.

حال اگر چنین آزادی و امکانات و امنیت و اطمینان را عملاً دادند و بر خلاف گذشته اکتفا به تبلیغات و ادعا نکرده، برخورد آراء و عقاید و معرفی کاندیداها امکان‌پذیر شد (که آرزو می‌کنیم چنین باشد) همگی باید در فعالیتهای انتخاباتی شرکت کرده و در نهایت پای صندوقها رفته رأی آگاهانه و آزادانه خود را بدهیم و مراقب صندوقها و استخراج آراء باشیم. ولی اگر نگذاشتند و حق و امانت ملت را ادا نکردند باز هم نباید مرعوب و مأیوس یا تسلیم شد. بر اصرار و اعتراض بیافزائیم که آنها به سود دنیا و آخرت خودشان تسلیم قانون شوند. اگر باز بی‌اعتنائی و سرسختی نشان دادند به جاست که به آخرین حربه و حق دست زده از رفتن به حوزه‌ها و انداختن آراء خودداری کنیم.

این حق مسلم و مشیت محکم شما کارساز بوده نتایج مثبت آن دیر یا زود ظاهر خواهد گردید.

در اعلامیه‌های انتخاباتی دوره قبل نهضت آزادی و بر طبق آمار و ارقام دولتی خودداری نسبی مردم در بسیاری از حوزه‌ها محسوس بود. در انتخابات میان دوره‌ای مردادماه ۶۵ نیز ملاحظه گردید که فقط ۶۴۹،۳۰۲ نفر که حدود ۲۰ درصد صاحبان آراء تهران می‌باشد مشارکت داشته‌اند و شخص منتخب با ۳۳۰۸۵۹ رأی یعنی حدود ۱۰ درصد صاحبان حق رأی به مجلس راه یافته است.

ولی چون در دفعات گذشته ناآگاهی و تردید و تزلزل در کار بوده عمل جدی اجتماعی صورت نگرفته است نتایج موثر و ملموس حاصل نشده است. ولی این بار اگر دولت احساس حرکت و حق‌خواهی در مردم کند چه بسا استقبال از امر خدا و خواست خلق بنماید.

۱- ای کاش این دو کلمه را نمی‌گفتند و اعتبار و اعتماد به گفتارشان را کم نمی‌کردند.

۲- کاملاً صحیح است و انشاءالله که مشمول ملامت الهی لم تقولون ما لاتفعلون نشوند.

۳- روزنامه کیهان ۱۳۱۴۴ مورخ ۶۶/۷/۱۳

با دولت

با دولت و دولتیان و با متولیان ما حرف چندان تازه‌ای نداریم. جز آنکه خودشان قبول داشته همیشه گفته‌اند و هیچگاه عمل نکرده‌اند یا اگر عمل کرده‌اند درباره موافقین بوده، به غیر موافقین آزادی و امکانات به صورت استثناء و بسیار محدود به اندازه بخور و نمیر داده شده است. زیرا که می‌دانسته‌اند اگر اجازه ارتباط و آزادی آراء بدهند آنها از پشتیبانی اکثریت ایرانیان برخوردار خواهند بود. و الا دلیل ندارد که اکثریت ملت طرفدار کسی باشد و معذک از آراء و افکار آزاد مردم بترسد.

برای یادآوری چند نمونه از فرمایشات مقامات جمهوری اسلامی ایران که قبلاً ایراد شده است ذکر می‌کنیم.

آقای رئیس جمهور در مصاحبه مورخ ۶۲/۷/۱۷ با روزنامه جمهوری اسلامی:

«به نظر بنده انتخابات آینده مجلس بهترین اثباتی خواهد بود که در آن چند سال انجام خواهد شد... من به آنها (گروههای سیاسی مخالف) اطمینان می‌دهم که دولت در کارشان هیچ اخلاقی نخواهد کرد... و مانع کار آنها نخواهد شد... انتخابات آینده مجلس جزء آزادترین و پرشورترین و بهترین انتخابات خواهد بود.»

آقای رئیس مجلس در خطبه ۶۲/۸/۱۲:

«انتخابات تحمیلی نخواهد بود و شایعاتی از این قبیل که اگر شناسنامه مهر نداشته باشد چنین و چنان می‌شود... دروغ است... هر کس خواست رأی بدهد و هر کس نخواست رأی ندهد. کسی مزاحم او نخواهد بود.»

همچنین در خطبه ۶۲/۹/۱۱:

«مردم خود را آماده کنند که در این انتخابات سرنوشت‌ساز شرکت کنند. هیچ اجباری ما از لحاظ قانونی انجام نمی‌دهیم و انتخابات آزاد آزاد است که مردم در آن شرکت نکنند و (یا نکنند)... نامزدها اگر می‌توانند بروند سخنرانی کنند، خود رأی بنویسند... یک روزنامه‌ای که ملک خودش است باید قانون مطبوعات را مراعات کند... انشاءالله تا آزادی کامل و مراعات عدل و انصاف...»

آیت‌الله العظمی منتظری در سمینار شوراهای استانی ائمه جمعه مورخ ۶۲/۹/۲۲:

«اگر هم روحانیون قم و تهران و دیگر شهرها خواستند مستقیماً در انتخابات دخالت کنند... باید به شکلی باشد که مردم نکوبند افرادی را به ما تحمیل کردند. مردم... خودشان دارای رشد و عقل می‌باشند... آقایانی که می‌خواهند کاندیداها را معرفی کنند باید به این نکته توجه نمایند که مردم باز احساس نکنند قییم دارند...»

اینک با معذرت از تکرار کلام و برای اینکه ابهام و سوء تفاهمی باقی نماند فهرست‌وار حداقل حقوق و آزادیها و امکاناتی را که باید به سود گروهها و کلیه انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان بنا به اصول قانون اساسی و قوانین دیگر تأمین شده باشد تا شرایط لازم جهت آزادی انتخابات و قانونی بودن آن تحقق یابد، بیان می‌نماییم. البته کافی نیست که این شرایط در چند هفته‌ای که برای معرفی و تبلیغات کاندیداها و تسلیم آراء تعیین و تمدید می‌گردد به طور یک‌طرفه اعلام شده و مردم از چند ماه قبل فرصت و اطمینان برای آشنائی و ارتباط و آزمایش وعده‌ها را نداشته باشند و نتوانند به تجمع و تدارک و تبادل نظرهای ضروری بپردازند.

۱- هرگونه اجتماع و ارتباط در محلهای خصوصی و عمومی در مساجد و معابر و میدانها و همچنین چاپ و پخش انتشارات بر طبق اصول ۲۴ و ۲۶ و ۲۷ قانون اساسی مصون از ممانعت، مزاحمت، تعرض و تبعات نامطلوب بوده مقامات انتظامی و قضائی این مصونیت و امنیت را رسماً و عملاً تأمین و تضمین کنند و کسانی که در دوران فعالیت‌های انتخاباتی یا بعد از آن مرتکب اخلاف و آزار و اشکال می‌گردند یا افرادی را که در این جریان حضور و مشارکت داشته باشند بعداً از ادارات و مدارس یا از مشاغل و مزایای مکتسبه اخراج یا محروم می‌نمایند شدیداً تعقیب و مجازات کنند.

۲- رسانه‌های گروهی کم و بیش دولتی و صدا و سیمای جمهوری اسلامی از انحصار و اختناق بیرون آمده ملزم به انتشار و انعکاس مقالات و نظریات موافق و مخالف و مخصوصاً درج توضیحات و دفاعیات آن در برابر اتهامات و اهانتها باشند و با همه اشخاص و افکار به یک نحو عمل نمایند.

۳- روزنامه‌ها و انتشارات مستقل که ارگان احزاب و ناشر افکار و مقالات غیرموافق با دولت بوده‌اند و برخلاف قانون توقیف شده‌اند آزاد گردیده هیچگونه ممنوعیت، محرومیت و مزاحمت مخالف یا مافوق قوانین بر آنها اعمال نگردد و این قبیل مطبوعات و نشریات بتوانند مانند همتهای مجاز موجود متساویاً از سهمیه‌های دولتی کاغذ و لوازم و از امکانات طبع و توزیع استفاده نمایند.

۴- مؤسسات و مامورین دولتی، وابستگان به حاکمیت، نهادهای رسمی و غیررسمی مخصوصاً کمیته‌ها و جهاد و سپاه و اطلاعات باید از هرگونه دخالت خارج از وظائف قانونی مربوطه در امر انتخابات ممنوع باشند و حق هیچگونه حمایت، همکاری، تبلیغ، تحمیل، مساعدت، یا مخالفت و مزاحمت و اعمال نظر مثبت و منفی نسبت به کاندیداها و ستادهای انتخاباتی و غیره را نداشته باشند و در صورت تخلف مورد تعقیب و مجازات قرار گیرند. از مساجد، منابر و مؤسسات و مجالس مذهبی نیز نباید سوء استفاده‌های تبلیغاتی انتخاباتی به سود و یا به زیان کاندیداها و گروهها بشود.

۵- در تعیین و ترتیب کار انجمن‌های انتخاباتی و حوزه‌ها و در گزینش و کارکرد مسئولین آنها دقیقاً رعایت بی‌طرفی و بی‌نظری به عمل آمده ترکیب انجمن‌ها و دفاتر انتخاباتی انحصار به معتقدین طرفدار و تابع دولت نداشته باشد. علاوه بر آن تسهیلات لازم برای آگاهی و نظارت بر حوزه‌ها و صندوقها و قرائت آراء به کاندیداها و گروهها و مردم داده بشود.

۶- هیچگونه الزام و اجبار تصریحی و تلویحی از ناحیه مقامات و دولت و نهادهای یا انجمن‌ها و افراد برای رأی دادن و مشارکت مردم در انتخابات، خصوصاً در شهرستانها و روستاها نباید به عمل آید و مرتکبین مجازات گردند. بدیهی است که آراء اشخاص باید بر طبق قانون اساسی مخفی بوده مأموران و حاضرین در حوزه‌ها حق تفتیش و ملاحظه اوراق را نداشته باشند.

※

ما به آقایان متولیان و دولتیان مشفقانه توصیه می‌نمائیم که این بار برای رضای خدا و خدمت به اسلام و ایران و همچنین خیر و صلاح خودشان دست از اعمال نظر و تصور قیومیت و از انحصارگری و اختناق برداشته ملت و مملکت را مخصوص و متعلق به خود و اطرافیان و مکتبیین ندانسته همانطور که در کلام آقای نخست‌وزیر آمده است بار امانت الهی و مردمی را به خود مردم واگذار نمایند. بیایند به گفتارها جامه کردار پوشانده افتخار یک انتخابات پاک و پاکیزه بی‌غل و غش را برای خود و بازماندگانشان به یادگار بگذارند.

۳- با رهبری معظم

قاعدتاً چون در قانون اساسی اختیارات و وظائف مقام رهبری بر طبق اصول ۵ و ۱۱۰ تصریح و تحدید گردیده خودشان نیز آن را امضاء و تعهد کرده‌اند و از طرف دیگر مسئولیتهای سه‌گانه مشخص شده همه افراد در برابر قانون مساوی و مسئول می‌باشند، ما نباید درخواست و پیامی برای رهبری انقلاب در زمینه انتخابات داشته باشیم. ولی با توجه به سوابق امر و اینکه متأسفانه مقامات و متصدیان سعی دارند مانند زمان شاه به پیروی از منویات اجراکننده دستورات بوده نظام جمهوری اسلامی را به صورت و معنی نسخه بدل و بلکه بدتر از نظام کهن شاهنشاهی بنمایند و گاهگاه اوامر لازم‌الاجرا ماورای قوانین الهی و اساسی تحت عناوین ثانوی، رهنمود ارشاد فتوی و غیره صادر می‌گردد. ناچار شده‌ایم مؤدبانانه تقاضا نمائیم که صریحاً مکاتبه دست‌اندرکاران و عاملین، اعم از دولت، روحانیت و نهادهای رسمی و غیررسمی گوشزد فرمایند که برخلاف گذشته کمترین دخالت و تجاوز به حقوق ملت در امر انتخابات ننموده جانب تقوی و عدالت را پیش گیرند آنان را به این نکته عبرت‌انگیز تاریخ متوجه فرمایند که در هر کشور و نظام اگر جواب راه‌حل‌های قانونی برای دادخواهی و دریافت و حق و آزادی را با بی‌قانونی و با آزار و انحصار دادند و عدالت و انسانیت به شکست منتهی شد راه‌های براندازی و جنگ داخلی پیش خواهد آمد! آن هم نه تنها از ناحیه معترضین بلکه در صفوف و گروههای حاکمیت و در سراسر مملکت.

مقام محترم رهبری بهترین خدمتی که می‌توانند در این بحران و آشفتگی بنمایند و برترین میراثی که به یادگار بگذارند آزاد کردن بندگان خدا از اسارت و انحصار دست‌اندرکاران و واگذاران آنها به خودشان و به خدایشان می‌باشد. چه بسا پرتوآب است که شخصاً آمر و ناظر بر اجرای کامل و صادقانه قانون اساسی در امر انتخابات برای تحقق آزادی و حاکمیت ملی گردند. «مجلس شورای ملی» که عنوانش را از ملی به اسلامی برگردانده‌اند آیا باید ضد ملی و خالی از عدالت و امانت و از مسلمانی بشود؟!

در پایان پیامها و جمع‌بندی آنها لازم است تذکر دهیم که اگر انتخابات قریب‌الوقوع مجلس شورای اسلامی سوم، علیرغم توضیح و تأکید و تقاضاهای فوق، مانند گذشته به دور از آزادی و امنیت و مساوات همگانی به مفهوم واقعی و قانونی آنها جریان پیدا کند و به گروهها و به عموم مردم ایران فرصت امکانات و تضمین‌های لازم از ماهها جلوتر از اسفند و آخر سال، ندهند نهضت آزادی ایران خود را شرعاً و قانوناً موظف و محق خواهد دانست که از شرکت در انتخابات و رأی دادن خودداری نموده و آن را تحریم نماید.

با تشکر مجدد و معذرت از مزاحمت

نهضت آزادی ایران

۶۶/۷/۲۶